

**UČNI NAČRT
ZA PRILAGOJEN IZOBRAŽEVALNI PROGRAM Z
NIŽJIM IZOBRAZBENIM STANDARDOM**

ZA PREDMET

**DRUŽBOSLOVJE
V DRUGEM TRILETJU
(4., 5., 6. razred)**

**PRIPRAVILA PREDMETNA KURIKULARNA KOMISIJA
ZA PREDMET DRUŽBA:**

Dr. Janez Bogataj, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta
Mag. Meta Budnar, Zavod RS za šolstvo
Dr. Olga Janša, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
Dr. Tanja Rener, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
Dr. Maja Umek, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
Marjeta Zabukovec, OŠ Valentina Vodnika, Ljubljana
Darinka Kos, OŠ Šmartno pod Šmarno goro

**Prilagoditve za prilagojen izobraževalni program
z nižjim izobrazbenim standardom so pripravili:**

Dr. Maja Umek, Pedagoška fakulteta, Ljubljana
Mag. Meta Budnar, ZRSS, Ljubljana,
Marjeta Zabukovec, OŠ Valentina Vodnika
Anka Zidanšek, OŠ V Parku, Slovenske Konjice
Franček Dretnik, CVIU Velenje

KAZALO

		STRAN
1.	1.OPREDELITEV PREDMETA	3
2.	2.SPLOŠNI CILJI PREDMETA 2.1. POSEBNI CILJI PREDMETA	3
3.	3.OPERATIVNI CILJI PREDMETA <i>DEJAVNOSTI, SPECIALNO DIDAKTIČNA PRIPOROČILA, MEDPREDMETNE POVEZAVE, PREDLAGANE VSEBINE, POJMI IN STANDARDI ZNANJA:</i> 3.1. 4. RAZRED 3.2. 5. RAZRED 3.3. 6. RAZRED	4 5,6 7, 8, 9 10, 11, 12
4.	4. TEMELJNI STANDARDI OB ZAKLJUČKU PREDMETA	13
5.	5. PRILOGA 5.1. DIDAKTIČNA PRIPOROČILA 5.2. PREDLOG IZVEDBENIH STANDARDOV IN NORMATIVOV ZA IZVAJANJE PREDMETA 5.3. PREDLOGI ZA DNEVE DEJAVNOST	13 13 14 15

1. OPREDELITEV PREDMETA DRUŽBOSLOVJE V DRUGEM TRILETJU

Predmetnik devetletne osnovne šole s prilagojenim izobraževalnim programom z nižjim izobrazbenim standardom predvideva 262 ur družboslovja v drugem triletju. V 4. 5. in 6. razredu po dve in pol uri tedensko, kar je po 87,5 ur na leto.

Poudarek in namen predmeta je spoznavanje razmerja med posameznikom, družbo in okoljem. Gre za procesno doživljanje in vrednotenje okolja, pri čemer mislimo na fizično, socialno, emocionalno, kulturno, zgodovinsko in naravno, torej okolje v vseh njegovih sestavinah, medsebojnih interakcijah in soodvisnostih.

DRUŽBOSLOVJE je predmet, v katerega so vključeni cilji s področja geografije, sociologije, zgodovine, etnologije, psihologije, ekonomije, politike, etike, estetike...

Pri predmetu gre za nadgradnjo in razširitev ciljev, vsebin in dejavnosti, ki jih učenci spoznavajo v prvem triletju pri predmetu spoznavanje okolja. Nadgradnja spoznanj, pridobljenih v drugem triletju se nadaljuje pri družboslovju v tretjem triletju.

2. SPLOŠNI CILJI PREDMETA:

- Ustvariti pogoje in prilagoditve, da učenci pridobe **znanja** o svojem kulturnem, družbenem in naravnem okolju v času in prostoru.
- Z učnim procesom omogočiti učencem usvajanje različnih **spretnosti in veščin**.
- Omogočiti oblikovanje **stališč in vrednot**, učenja učinkovitih strategij reševanja problemov, kritičnega sprejemanja informacij ter komunikacijskih zmožnosti.
- Spodbujati učence k **aktivnem ravnanju**, raziskovanju in razlaganju pojavov, povezav in problemov družbenega, kulturnega in naravnega okolja.
- Prispevati k razvijanju samostojnosti, odgovornosti in načrtnosti in k obvladovanju učinkovitih strategij medsebojnega sodelovanja in reševanja nasprotij.
- Prispevati k obvladovanju različnih spretnosti:
 - *komunikacijske (branje, pisanje, izražanje mnenja, iskanje, pridobivanje, izbiranje, vrednotenje, interpretiranje informacij, soočanje mnenj, poslušanje,...),*
 - *raziskovalne (načrtovanje, opazovanje, razvrščanje, anketiranje, napovedovanje, urejanje, prirejanje, štetje, merjenje, izvajanje eksperimentov, uporaba pripomočkov, izdelava poročil,...),*
 - *družbene (prevzemanje odgovornosti, skupinsko delo, razumevanje, sprejemanje in spoštovanje drugačnosti, spoštovanje kulturne in narodne dediščine, skrb za druge ljudi,...).*

S predmetom družba želimo ustvariti učno okolje, v katerem bodo učenci pridobili znanje o okolju, razumevanje interakcij in soodvisnosti sestavin ter vrednote, spretnosti in stališča, ki jim bodo pomagala pri uporabi spoznanj in pri smotrnem odločanju in ravnanju v socialnem, naravnem in v kulturnem okolju.

Cilji pri predmetu družba se med seboj prepletajo in zajemajo kognitivno, socialno, emocionalno, motivacijsko, estetsko in moralno-etično področje.

2.1. POSEBNI CILJI PREDMETA

2.1.1. Ljudje v prostoru (geografski vidik)

- spoznavajo geografske teme z vidika medsebojnega vplivanja pokrajine na življenje ljudi in ljudi na spremembo pokrajine,
- širijo prostorsko orientacijo od soseske, domačega kraja na domačo pokrajino (na Slovenijo, Evropo, svet le informativno),
- se uvajajo v različne načine spoznavanja in raziskovanja geografskih pojavov in procesov ter v rabo zemljevida.

2.1.2. Ljudje v času

Zgodovinski vidik:

- spoznavajo življenje ljudi v preteklosti (zlasti domači pokrajini) in ga primerjajo z današnjim življenjem,
- spoznavajo podobe (primere) iz slovenske kulturne tradicije in si oblikujejo zavest o slovenski državni pripadnosti,

- razvijajo aktivne oblike dela in raziskujejo preteklost s pomočjo različnih virov (muzejskih predmetov, starih slik, knjižničnega gradiva,...).

Etnološki vidik:

- spoznavajo oblike kulture in vsakdanjega načina življenja,
- primerjajo dediščino in sodobnost,
- razumevajo svoje neposredno kulturno okolje in ga primerjajo s slovenskim svetom,
- upoštevajo različnosti (kulturnega, gmotnega, družbenega in duhovnega) slovenskega etničnega prostora.

2.1.3. Ljudje v družbi (sociološki vidik)

- razvijajo ustvarjalne sposobnosti (razumske, čutne, čustvene, komunikacijske)
- ugotavljajo in izbirajo dejavnike, ki omogočajo samorazumevanje, prepoznavajo oblike, pomen in povezanosti življenja v družinah, šolah, lokalnih skupnostih ter v globalni družbi,
- spoznajo in razumejo pomen temeljnih človekovih in otrokovih pravic in odgovornosti; razumejo pomen sodelovanja med ljudmi; spoznajo načine in oblike sodelovanja, tekmovanja, nasprotovanj, konfliktov ter reševanja konfliktov,
- spoznajo družbene razlike med ljudmi; razumejo in tehtajo okoliščine, ki vplivajo na družbeno vključenost in izključenost posameznih skupin prebivalstva,
- razumejo in tehtajo (pozitivne in negativne) vplive sodobnega tehniškega in gospodarskega razvoja na kakovost življenja in okolja,

3. OPERATIVNI CILJI, DEJAVNOSTI, SPECIALNO DIDAKTIČNA PRIPOROČILA, MEDPREDMETNE POVEZAVE, PREDLAGANE VSEBINE, POJMI IN STANDARDI ZNANJA PO RAZREDIH

Standardi znanja so zapisani ob tematskih sklopih. Posebej so označeni minimalni standardi znanja. MINIMALNI STANDARDI ZNANJA so dosežki praviloma vseh učencev na določeni razvojni stopnji in izhajajo iz ciljev preverjanja in ocenjevanja znanja. Pri opredelitvi smo upoštevali pomembnost učnih ciljev za nadaljevanje učenja predmeta na višji stopnji; pomen ciljev za reševanje realnih življenjskih problemov oz. za delovanje posameznika v okolju; prispevek doseženih ciljev k splošni kulturi učencev in dosegljivost učnih ciljev praviloma za vse učence v skladu z njihovimi možnostmi. Učenec, ki dosega minimalne standarde znanja ne more biti negativno ocenjen.

4. RAZRED (87, 5 UR)

LJUDJE V DRUŽBI, ČASU IN PROSTORU

OPERATIVNI CILJI PREDMETA Učenci:	DEJAVNOSTI	SPECIALNO-DIDAKTIČNA PRIPOROČILA IN MEDPREDMETNE POVEZAVE	PREDLAGANE VSEBINE	POJMI	STANDARDI ZNANJA Učenec zna : (• minimalni standard)
<p>SPOZNAVAJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sebe in svoje sposobnosti (svoj osebni napredek, cilje, potrebe, želje,...), - vrste družin (enostarševske družine, sestavljene ali reorganizirane družine,...), - spremembe v družinskem življenju (razveze, smrt, novi člani,...), - pomen sodelovanja pri vsakdanjih opravilih med družinskimi člani - pomembnost razvijanja sodelovanja za življenje v razredu - pomen bontona in gostoljubnosti v družini, razredu - razlike med sošolci (po starosti, spolu, v telesnih in umskih značilnostih,...), - sestavine načina življenja (npr. kultura prehranjevanja, preživljanja prostega časa,) - različne družinske praznike in njihov pomen - temeljne otrokove in človekove pravice in dolžnosti v družini in razredu, - službe in ljudi (poklici), ki pomagajo uveljavljati otrokove pravice v družini in šoli <p>RAZUMEVAJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - smisel povezovanja v družine (ljubezen, varnost, pomoč,...) in sodelovanja v razredu <p>SPREJEMAJO IN SPOŠTUJEJO: drugačnost in različnost ljudi .</p> <p>PRIDOBIVAJO: navade, ki nam pomagajo živeti v družini in razredu.</p> <p>RAZVIJAJO: občutek odgovornosti do sebe in drugih.</p>	<p>Risanje, rezanje, opazovanje, zbiranje podatkov, opisovanje in slikovnega grafičnega pogovora ob različnih grafičnih (pisnih, slikovnih, filmskih, ...) (urniki - dnevni, tedenski, mesečni, letni), fotografiranje, raziskovanje, igranje (igre vlog)</p> <p>Vir: Deklaracija o človekovih pravicah</p>	<p>Ne posegamo v otrokovo zasebnost. Izhajamo iz konkretnih situacij, ne vrednotimo. Uporabimo primere iz javnega življenja. Projektno učno delo, sodelovalno učenje.</p> <p>Naravoslovni dan</p> <p>Športna, glasbena likovna vzgoja, slovenščina, naravoslovje, gospodinjstvo.</p>	<p>JAZ IN DRUGI V DRUŽINI IN ŠOLI</p> <p>JAZ,</p> <p>ODGOVORNOST DO SEBE IN DRUGIH</p> <ul style="list-style-type: none"> - VRSTE DRUŽIN, - SPREMEMBE V DRUŽINSKEM ŽIVLJENJU - SODELOVANJE, POMOČ , - KOMUNIKACIJE (moje mesto v družini, v razredni skupnosti, konflikti, odločanje), - RAZLIČNOST, - TOLERANCA,, - NAČINI ŽIVLJENJA: - KULTURA PREHRANJEVANJA, VSAKDANJIK DDELO,, RAZNIK, PROSTI ČAS, BONTON, - GOSTOLJUBNOST - OTROKOVE PRAVICE, DOLŽNOSTI IN ODGOVORNOSTI V DRUŽINI IN V RAZREDU 	<p>Samopodoba, potreba, želja, interes, sposobnost, skupnost</p> <p>družina, poroka, ločitev – razveza, smrt, pravica, dolžnost, sodelovanje, delo, delovnik, konec tedna – vikend, bonton, gostoljubnost</p>	<ul style="list-style-type: none"> - opisati sebe in svoje sposobnosti (svoj osebni napredek, svoje cilje, • na izbranih primerih imenovati člane družine, • opisati vrste družin, - navesti spremembe v družinskem življenju, - opisati svojo vlogo pri vsakdanjih opravilih - opisati smisel povezovanja v družini - razložiti pomen sodelovanja v razredu • ugotoviti navade, dejavnosti, ki nam pomagajo živeti v skupnosti - ugotoviti, kaj se lahko naučijo drug od drugega potrebe, želje,...), • naštetih nekaj temeljnih otrokovih pravic in dolžnosti v družini (do družine, igre, varnosti, druženja,...) - prepoznati službe ljudi, ki pomagajo uveljavljati otrokove pravice v šoli, - pojasniti (ob konkretnem primeru) pomen odgovornosti do sebe in drugih v družini, šoli • predstaviti nekatere sestavine načina življenja (npr. kultura prehranjevanja, preživljanja prostega časa v družini, ...) - uporabiti bonton - razložiti pomen družinskih praznikov, - razlikovati načine preživljanja prostega časa

<p>ZNAJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - naštetih stanovanjske prostore in osnovno opremo z vidika potreb - poiskati najboljše mesto, prostor za stanovanjsko opremo in utemeljiti izbiro, - določati: levo, desno, zgoraj, spodaj, pred, za,.. <p>SPOZNAVAJO</p> <ul style="list-style-type: none"> - lego stanovanjskih prostorov (sončna in senčna stran) - pojme stanovanje, dom, domačija, različne načine bivanja (bloki, indiv., kmečke hiše, mestno, vaško naselje), - spreminjanje bivališč skozi čas - geografske značilnosti vezane na okolico doma <p>RAZUMEJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nekatere izbrane načine bivanja v svetu. - pojme stanovanje, dom, domačija, <p>PRIMERJAJO:</p> <p>domove (nekoč in danes)</p>	<p>Ogled, opazovanje opisovanje, zbiranje in urejanje podatkov, risanje, izdelava modelov stanovanja z uporabo odpadne embalaže. Razporeditev modelov (stanovanjske opreme).</p>	<p>Izhajamo iz konkretnih primerov (primer : zakaj je jedilna miza v jedilnici in ne v kopalnici). Učenje na primerih, ob slikovnem gradivu. Projektno učno delo. Geografske značilnosti opazujemo v naravi. Oblikujejo v peskovniku, uporabljajo naravne barve. Likovna vzgoja tehnika in tehnologija, slovenščina, naravoslovje.</p>	<p>PROSTORSKA ORIENTACIJA STANOVANJE, DOM, DOMAČIJA</p> <p>-RAZPOREDITEV STANOVANJSKIH PROSTOROV ,</p> <p>- NOTRANJA OPREMA IN NJENA RAZPOREDITEV</p> <p>-NAČINI BIVANJA PRI NAS IN V EVROPI, SVETU,</p> <p>- TIPI DOMOV SKOZI ČAS IN POVEZANOST Z OKOLJEM NEKATERE GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI vezane na okolico doma (npr. vzpetine)</p>	<p>Stanovanjski prostori, oprema Sončna , senčna stran. Dom, domačija Vas, mesto kmečka hiša, stanovanjska hiša, blok globus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ob konkretnem materialu prepoznati, poimenovati stanovanjske prostore in osnovno opremo z vidika potreb - poiskati ustrezen prostor za stanovanjsko opremo in utemeljiti izbiro, • ob danem primeru, slikovnem materialu prepoznati kaj je dom, domačija, stanovanje • naštetih vsaj dva načina bivanja - primerjati nekatere izbrane načine bivanja v svetu z našimi, (iglu, kolibe,) - naštetih in opisati geografske značilnosti v okolici šole - primerjajo bivališča nekoč in danes
---	--	--	--	--	---

5. RAZRED (87, 5 UR)

LJUDJE V DRUŽBI, ČASU IN PROSTORU

OPERATIVNI CILJI PREDMETA Učenci:	DEJAVNOSTI	SPECIALNO-DIDAKTIČNA PRIPOROČILA IN MEDPREDMETNE POVEZAVE	PREDLAGANE VSEBINE	POJMI	STANDARDI ZNANJA Učenec zna; (• minimalni standard)
<p>ZNAJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - določiti glavne strani neba s soncem ali kompasom - iskati s pomočjo skice prostore šole in jih poimenovati <p>SPOZNAJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - varne poti do šole - udeležence v prometu - načrt učilnice - svojo vlogo pri skrbi za razred in šolsko okolico 	<p>Orientiranje - določanje strani opazovanje, delo s kompasom, s skico, risanje tlorisov (obrisi predmetov), načrtovanje, skiciranje. Urejanje okolice in šole. Oblikovanje reliefa v peskovniku</p>	<p>I izhajamo iz konkretnih razmer, v katere učenci zaidejo kot pešci in kolesarji, poudarimo pomen odgovornega vedenja in ravnanja v prometu. Sodelovalno učenje, projektno delo, terensko delo, Uporaba dogovorjenih znakov <i>Slovenščina, matematika tehnika in tehnologija, likovna, športna vzgoja.</i></p>	<p>PROSTORSKA ORIENTACIJA IN KARTOGRAFIJA -GLAVNE STRANI NEBA - TLORIS - NAČRT UČILNICE - RELIEF OKOLICE ŠOLE (PRENOS IZ PESKOVNIKA NA FLANELO) - VARNA POT V ŠOLO, VARNE POTI ZA PEŠCE IN KOLESARJE</p>	<p>Orientacija, glavne strani neba, kompas karte, skica, znaki obris, tloris Načrt, relief, promet varna pot, pešec, kolesar, kolesarska pot</p>	<ul style="list-style-type: none"> • določiti glavne strani neba (po soncu ali s kompasom) - iskati skriti predmet s pomočjo skice - opredeliti svojo vlogo pri skrbi za prostore in okolico šole - navesti varne in manj varne poti v šolo za pešce in kolesarje
<p>ZNAJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razčleniti naselje po prevladujoči namembnosti posameznih delov (s pomočjo letalske fotografije) <p>SPOZNAVAJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - najznačilnejše geografske elemente v okolici (ravnina, dolina, vzpetine, griči,...) - različne zgradbe v naselju (zdravstveni dom, pošta,...) - najpomembnejše gospodarske in negospodarske dejavnosti v domačem kraju, ter poklice (zdravnik, poštar, mizar, kovinar,...) 	<p>Orientacija, skiciranje okolice šole po namembnosti stavb, skrb za čisto okolico šole Oglede gospodarskih in negospodarskih zgradb in dejavnosti, pogovor z zaposlenimi in poklicev anketiranje -želje, potrebe,...</p>	<p>Delo na terenu, ogledi. Projektno delo, delo v skupinah <i>Slovenščina, tehnika in tehnologija, športna, likovna vzgoja</i></p>	<p>SOSESKA DOMAČI KRAJ: - DELI NASELJA - GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI - DEJAVNOSTI V NASELJU - UREJANJE NASELJA</p>	<p>Naselje, ravnina Dolina, vzpetine : grič-gričevje; hrib-hribovje; gora-gorovje Deli vzpetin: vznožje-pobočje-vrh, vas, mesto, gospodarske in negospodarske dejavnosti, poklici, komunalne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • naštetih (ob slikovnem gradivu) geografske značilnosti v okolici - razčleniti naselje po prevladujoči namembnosti posameznih delov (na učnem sprehodu ali ob sliki) • navesti najpomembnejše gospodarske in negospodarske dejavnosti v domačem kraju in poklice, - razložiti pomen komunalnih dejavnosti in vlogo posameznika v prizadevanju za urejenost naselja.

<p>- komunalne dejavnosti in vloge posameznika v prizadevanju za urejenost naselja.</p> <p>VREDNOTIJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - urejenost naselja z vidika potreb različnih skupin krajanov (po danih kriterijih – primer : Ali je naselje primerno urejeno za otroke, invalide,..?) - čistočo okolice, urejenost, posledice posegov v okolje. 	<p>Skupinsko delo (predlogi izboljšav v naselju z vidika določene skupine krajanov, otrok, invalidov, ostarelih,...)</p>			<p>dejavnosti</p>	
<p>RAZIŠČEJO; SPOZNAVAJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razvoj domačega kraja skozi kulturnozgodovinske spomenike, - razvoj in spreminjanje vloge domačega kraja, - življenje v naselju nekoč in danes - preteklost svoje šole, njen nastanek in razvoj, načine pouka. <p>RAZUMEJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - naravne danosti za nastanek in razvoj domačega kraja. <p>UPORABIJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spoznanja o preteklosti šole in jih zapišejo v časovni trak (dane podatke, slike, uvrstijo v časovni trak). <p>PRIMERJAJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dobre-slabe strani življenja nekoč in danes, - vlogo podeželskega in mestnega naselja v preteklosti. 	<p>Ogledi zbiranje, urejanje, razvrščanje, primerjanje, interpretiranje podatkov anketiranje raziskovanje, risanje, intervju z nekdanjimi delavci šole</p>	<p>Delo na terenu, v muzeju, raziskovalno delo, projektno učno delo.</p> <p><i>Slovenščina likovna, glasbena vzgoja, tehnika in tehnologija</i></p>	<p>RAZVOJ DOMAČEGA KRAJA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - KAJ JE VPLIVALO NA NASTANEK DOMAČEGA KRAJA? - VAS IN MESTO V ZGODOVINI, - FUNKCIJA NASELJA V PRETEKLOSTI (ŽIVLJENJE NA PODEŽELJU, DELO NA POLJU, OBRT IN ZAČETKI INDUSTRIJE), - ŠIRJENJE IN VLOGA NASELJA V PRETEKLOSTI IN DANES. - ŠOLA V DOMAČEM KRAJU NEKOČ 	<p>Vas, mesto podeželje Muzej, obrt, obrtnik, industrija, preteklost Spomenik, grad, obzidje</p>	<ul style="list-style-type: none"> - opisati razvoj domačega kraja skozi kulturnozgodovinske spomenike - opisati življenje v naselju nekoč in danes (ob slikovnem gradivu) • povedati nekaj o preteklosti šole - primerjati dobre-slabe strani življenja nekoč in danes,

<p>SPOZNAVAJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - temeljne otrokove in človekove pravice in dolžnosti, - službe in ljudi, ki pomagajo uveljavljati otrokove in človekove pravice (Center za socialno delo,) - različne aktualne odvisnosti (od legalnih in ilegalnih drog, hrane,...), - vrste nasilij med otroki, nad otroki, - postopke nenasilnega reševanja sporov - kaj se lahko naučijo drug od drugega. <p>RAZVIJAJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - občutek odgovornosti do sebe in drugih. <p>PRIMERJAJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - položaje otrok v različnih okoljih danes in v preteklosti. 	<p>Opazovanje, opisovanje, zbiranje podatkov, pogovori igra vlog na izbrano temo npr. biti otrok v različnih obdobjih, Deklaracija o človekovih pravicah</p>	<p>Uporaba konkretnih primerov, ne posegamo v otrokovo zasebnost,</p>	<p>MEDSEBOJNI ODNOSI:</p> <ul style="list-style-type: none"> - OTROKOVE PRAVICE, DOLŽNOSTI IN ODGOVORNOSTI ODVISNOST NASILJE 	<p>Pravica, dolžnost odgovornost potrebe, želje interesi, posameznik družba, vero izpoved, konflikti – spori, nasilje, navade, razvade, odvisnost</p>	<ul style="list-style-type: none"> • naštetih nekaj temeljnih otrokovih pravic in dolžnosti (do igre, varnosti, izobraževanja,...”), -izbrati službe in ljudi, ki pomagajo uveljavljati otrokove in človekove pravice v domačem kraju, • naštetih različne odvisnosti (od alkohola, hrane,...), • naštetih vrste nasilij med otroki, nad otroki, - navesti postopke za nenasilno reševanje sporov
--	--	---	--	---	--

6. RAZRED (87, 5 UR)					
LJUDJE V DRUŽBI, ČASU IN PROSTORU					
OPERATIVNI CILJI PREDMETA Učenci:	DEJAVNOSTI	SPECIALNO-DIDAKTIČNA PRIPOROČILA IN MEDPREDMETNE POVEZAVE	PREDLAGANE VSEBINE	POJMI	STANDARDI ZNANJA Učenec zna; (• minimalni standard)
ZNAJO: - pokazati domačo pokrajino na slikovnem zemljevidu ali reliefu Slovenije) SPOZNAVAJO: - razlike v velikosti, namembnosti, videzu različnih tipov naselij (mestna, primestna,...), - domači kraj, sosednja naselja in meje občine (izsek zemljevida Slovenije) - vlogo občinskega središča na življenje v domači pokrajini RAZLOŽIJO: - vlogo bližjega mesta na življenje v domači pokrajini	Oblikovanje v peskovniku, delo z zemljevidom fotografijami, telefonskim imenikom, načrtom občinskega središča in domače pokrajine.	Orientacija v peskovniku in zemljepisni skici uporaba kart in zemljevidov, ekskurzija in delo terenu, grafični zapisi. Slovenščina, matematika tehnika in tehnologija, likovna vzgoja	DOMAČA POKRAJINA - OPREDELITEV NASELJA V DOMAČI POKRAJINI, - OBČINSKO SREDIŠČE	Zemljevid mestna in primestna naselja, občina, občinsko središče	DOMAČA POKRAJINA • opredeliti domačo pokrajino na slikovnem zemljevidu Slovenije ali reliefu - opisati nekatere razlike med naselji v domači pokrajini,
ZNAJO: - določati glavne strani neba - uporabljati dogovorjene znake v skici mesta - brati slikovni zemljevid ali relief SPOZNAVAJO: - dogovorjene znake	določanje strani neba v okolju, v razredu, na skici, zemljevidu, uporabljanje skice, risanje tlorisov načrtovanje, delo s kompasom branje reliefa in zemljevida	dogovorjene znake spoznavajo preko celega šolskega leta dopolnjujejo legendo slovenščina matematika tehnika in tehnologija likovna vzgoja	PROSTORSKA ORIENTACIJA KARTOGRAFIJA GLAVNE STRANI NEBA DOGOVORJENI ZNAKI RELIEF SKICA MESTA ZEMLJEVID	orientacija skica relief dogovorjeni znaki- legenda višinska	PROSTORSKA ORIENTACIJA KARTOGRAFIJA • določati glavne strani neba- s pomočjo kompasa, ali sonca, ali... • uporabljati dogovorjene znake ne skici • brati slikovni zemljevid ali relief

<p>SPOZNAJO :</p> <ul style="list-style-type: none"> - značilnosti reliefa Slovenije <p>ZNAJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pokazati lego naravne enote na slikovnem zemljevidu Slovenije ali reliefu - ob slikovnem gradivu in kartah prepoznati pokrajinske in gospodarske značilnosti širše pokrajine (površje, vode, videz naselij, izraba pokrajine) 	<p>zbiranje slikovnega gradiva ogled dokumentarnega filma opazovanje opisovanje oblikovanje flanele priprava dogovorjenih znakov branje zemljevida</p>	<p>ekskurzija slovenščina likovna vzgoja glasbena vzgoja</p>	<p>SLOVENIJA LEGA IN ZNAČILNOSTI: RAZNOLIKOST SLOVENSKE POKRAJINE – NARAVNE ENOTE LEGA DOMAČE POKRAJINE V SLOVENIJI, POKRAJINSKE IN GOSPODARSKE ZNAČILNOSTI ŠIRŠE POKRAJINE</p>	<p>Vodovje, gričevje, hribovje, gorovje, nižina</p>	<ul style="list-style-type: none"> • naštetih naravnih enot Slovenije • pokazati lego naravnih enot na slikovnem zemljevidu Slovenije ali reliefu • ob slikovnem gradivu in kartah prepoznati ter opisati nekatere značilnosti pokrajine (površje, vode, videz naselij, izraba pokrajine)
<p>SPOZNAVAJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - selitve prebivalcev (dnevne, začasne, stalne,...), - razlike med ljudmi v skupnosti (po spolu, starosti, religiji, spolni usmerjenosti, etnični pripadnosti, družbene, socialne, kulturne,...razlike), - oblike sodelovanja med ljudmi v skupnosti - vrste in oblike medsebojne pomoči, - načine usklajevanja med ljudmi različnih interesov (samoprispevek, referendum, volitve) in reševanja konfliktov <p>RAZUMEJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vzroke selitev (služba, šola, poroka,...) in posledice (praznjenje vasi, večanje mest, skupno življenje ljudi različnih kultur), - pomen ustvarjalne porabe prostega časa, razvijanja motivacije za skupno delo in delo v skupnosti, 	<p>opazovanje, primerjanje statističnih podatkov- anketa v šoli, delo s tekstom, zbiranje, diskuriranje, oblikovanje uporaba medijskega gradiva, običje društva v bližini, akcijski seznam medsebojne pomoči</p>	<p>Uporaba konkretnih primerov iz neposrednega okolja (načrtovanje zelenic, širitev cest, igrišč,...), uporaba statističnih podatkov, igre vlog</p> <p>Slovenščina, tehnika in tehnologija, športna vzgoja</p>	<p>SODELOVANJE MED LJUDMI V DOMAČI POKRAJINI:</p> <ul style="list-style-type: none"> - PREBIVALSTVO - OBLIKE ZDRUŽEVANJA MED LJUDMI V NASELJU SELITVE, RAZLIKE MED LJUDMI 	<p>Selitev : začasna Stalna, zaposlitev Brezposelnost, prostovoljnost</p>	<ul style="list-style-type: none"> • naštetih vsaj eno vrsto selitev - opisati vzroke selitev (služba, šola, poroka,...) in posledice (praznjenje vasi, večanje mest, skupno življenje ljudi različnih kultur), - navesti oblike sodelovanja med ljudmi v skupnosti (krajevne skupnosti, društva, organizacije,), • naštetih vrste in oblike medsebojne pomoči, - naštetih načine usklajevanja med ljudmi različnih interesov in reševanja konfliktov - opisati razlike med ljudmi (po spolu, starosti, religiji, spolni usmerjenosti, etnični pripadnosti, družbene, socialne, kulturne, .razlike),

<p>SPOZNAVAJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - življenje ljudi v preteklosti in ga primerjajo z današnjim, - pomembnejše kulturnozgodovinske spomenike, - znane osebnosti iz domače pokrajine, - nekatere šege in praznike. <p>ZNAJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razvijati aktivne oblike dela in raziskovati preteklost (s pomočjo literature, virov, obiska muzeja). <p>RAZUMEJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kaj so šege in navade, <p>SPOŠTUJEJO, OHRANJAJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozitivno tradicijo (šege, kulturne spomenike,..). 	<p>Ogledi, opazovanje, časovno orientiranje, zbiranje, primerjanje, pogovor, grafični zapisi, raziskovanje s pomočjo virov, branje in izdelovanje časovnega traku pogovor o izbrani temi (npr. razvoj oskrbe z vodo, energijo,...)</p>	<p>Konkretni primeri iz dane pokrajine (npr. zapis z rimskimi številkami), projektno učno delo, obisk muzeja, delo v skupinah, na terenu, sodelovalno učenje.</p> <p>Slovenščina, likovna glasbena vzgoja</p>	<p>ZGODOVINSKI RAZVOJ V DOMAČI POKRAJINI SKOZI ŽIVLJENJE LJUDI:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ZGODOVINA MOJEGA ŽIVLJENJA, - STARO MESTO - KULTURNI SPOMENIKI - ZNAMENITI ROJAKI, ŠEGE IN PRAZNIKI V POKRAJINI 	<p>Sedanost, preteklost Prihodnost, časovni trak, kulturni spomenik Šege, navade</p>	<p>ZGODOVINSKI RAZVOJ V DOMAČI POKRAJINI SKOZI ŽIVLJENJE LJUDI</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisati življenje ljudi v preteklosti (ob konkretnem primeru), - naštetih (ob slikah) nekatere pomembnejše kulturno zgodovinske spomenike - navesti nekatere znane osebnosti iz domače pokrajine, - navesti in opredeliti nekatere šege in praznike, - primerjati življenje ljudi v preteklosti z današnjim
<p>SPOZNAVAJO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vlogo prometa in komunikacij pri vse večji povezanosti med ljudmi, - kako smo ljudje v pokrajini povezani (telefon, promet, računalniki, pošta) - oblike skrbi za sokrajane (ostarele, bolne, osamljene) in oblike (gospodarskega, športnega,...) sodelovanja ob konkretnem primeru. - Gospodarske dejavnosti - Pozitivne in negativne vplive gospodarstva <p>PRIMERJAJO :</p> <ul style="list-style-type: none"> - nekdanji promet in komunikacije z današnjim 	<p>ogledovanje, opazovanje, zbiranje in urejanje slikovnega materiala, branje voznih redov, sporočanje, raziskovanje, opisovanje, fotografiranje, grafični zapisi-anketiranje</p>	<ul style="list-style-type: none"> - delo na terenu - raziskovalne naloge - poudarimo pomen odgovornega vedenja in ravnanja v prometu <p>Slovenščina, likovna vzgoja, tehnika in tehnologija.</p>	<p>POVEZANOST LJUDI, NASELIJ, POKRAJIN - PROMETNE IN KOMUNIKACIJSKE POTI (pošta, telefon, računalniki,)</p> <p>GOSPODARSTVO</p>	<p>železnica javni mestni latalski pomorski promet pošta telefon računalnik elekt. pošta sokrajan soodvisnost industrija, kmetijstvo, trgovina, obrt</p>	<p>POVEZANOST LJUDI, NASELIJ, POKRAJIN V PRETEKLOSTI IN DANES</p> <ul style="list-style-type: none"> • naštetih vrste prometnih in komunikacijskih poti • opisati oblike sodelovanja v domači pokrajini (ob primeru) - primerjati nekdanje oblike prometa in komunikacije z današnjim - navesti različne gospodarske dejavnosti

4. TEMELJNI STANDARDI ZNANJA OB ZAKLJUČKU PREDMETA V PREDMETNIKU

LJUDJE V PROSTORU

Domači kraj. Domača pokrajina (območje, kjer poteka življenje učencev, njihovih družin, sokrajanov; to je vplivno območje kraja, kjer je šola in občinsko središče, postopno se lahko širi do naravne enote). Učenec opiše osnovne naravne in družbene značilnosti domače pokrajine. Nekatere človekove posege v naravo tudi vrednoti. Zna brati slikovni zemljevid ali relief.

LJUDJE V ČASU

Opiše (ob časovnem traku ali slikovnem gradivu, ali ...) nekaj primerov različnih načinov življenja v preteklosti in jih primerja z današnjim. Z uporabo različnih virov pride do spoznanj o preteklosti. Primerja domače značilnosti, kulturo in načine življenja (dediščino in sodobnost) z značilnostmi drugod.

LJUDJE V DRUŽBI

Učenec zna izraziti svoje doživljanje, potrebe, želje, pričakovanja. Razlikuje med pravicami, dolžnostmi in odgovornostjo. Navede in prepozna razlike med ljudmi (po spolu, starosti, veroizpovedi, socialnem položaju, narodni pripadnosti,...). Sprejema in spoštuje drugačnost in različnost med ljudmi. Opiše oblike in načine povezanosti življenja ljudi v družinah, šolah, lokalnih skupnostih ter vrednoti pomen sodelovanja in povezovanja. Razume pomen sodelovanj, njegove načine in oblike, tekmovanj, nasprotovanj, konfliktov, načinov reševanja konfliktov. Zaveda se sprememb v okolju in razume nekatere vzroke.

5. PRILOGA

5.1. DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Pri predmetu družba so cilji kompleksno zasnovani, za njihovo doseganje izhajamo iz učenčevega predznanja, sposobnosti in interesov. Poudarek je na osebnem doživljanju, osebnih izkušnjah in interesih. Probleme obravnavamo celostno, interdisciplinarno v vsej njihovi interaktivnosti. Primerne so različne učne oblike od individualnega dela, dela v parih, skupinah,.. Poudarek je na aktivnih metodah dela kot so: terensko delo, projektno učno delo, problemski pouk, sodelovalno učenje, igre in simulacije, razgovor, raziskovalno učenje.

5.2. PREDLOG IZVEDBENIH STANDARDOV IN NORMATIVOV ZA IZVAJANJE PREDMETA DRUŽBA

- peskovnik v učilnici
- letalska fotografija domačega kraja, šolske okolice
- karte: poenostavljen zemljevid domače pokrajine (stenska karta), stenski zemljevid Slovenije, različni zemljevidi domače pokrajine in domačega kraja za učitelja (TTN, turistične karte, občinske karte,...), slikovni zemljevidi Slovenije, različni načrti stanovanj, trgovin,..., Atlas Slovenije
- globus (fizično-geografski, poenostavljen)
- kompasi, vsaj 10

- fotografski aparat, video kamera, računalnik, kasetofon za snemanje, dia in video projektov, grafoskop...
- delovna gradiva, priročnik za učitelja
- slikovno gradivo (video posnetki, risbe, filmi, diapozitivi,..) za primere iz Slovenije in sveta in iz preteklosti domačega kulturnega okolja
- časovni trak s slikovnimi gradivi
- zemljevidi
- modeli(npr.stan.hiš, domačij, stanovanj)
- primeri družinskih shem (t.i.«drevesa«)
- predmeti materialne kulture (iz domačega kulturnega okolja)
- spominske knjige
- kronike(tudi šolske)
- magnetofonski zapisi
- razredna knjižnica z leksikoni in drugo poljudno-znanstveno mladinsko literaturo iz družboslovja
- komplet za izdelovanje tematskih stenskih kart
- učbenik, atlas za družbo, priročnik za učitelja

5.3. PREDLOGI ZA DNEVE DEJAVNOSTI:

- Ekskurzija v občinsko središče in ogled ali ogled domačije, obisk kulturne ustanove (npr. muzeja, knjižnice, galerije).
- Terensko delo na razgledni točki v domači pokrajini; urjenje različnih načinov orientiranja v naravi, delo z zemljevidom, opazovanje, risanje pokrajine in zbiranje podatkov za izdelovanje makete.
- Šola v naravi: spoznavanje in primerjanje načina življenja ljudi v preteklosti in danes, na izbranem primeru.
- Ekskurzija v eno od naravnih enot.
- Šola v naravi: spoznavanje družbenih značilnosti kraja, pokrajine (projektno delo, raziskovalne delavnice,...)
- Obisk gledališke predstave, likovne ali muzejske razstave, operne ali druge glasbene predstave. Priprava razstave na šoli, pogovor z umetniki, strokovnjaki s področja družbeno zgodovinskih ved.